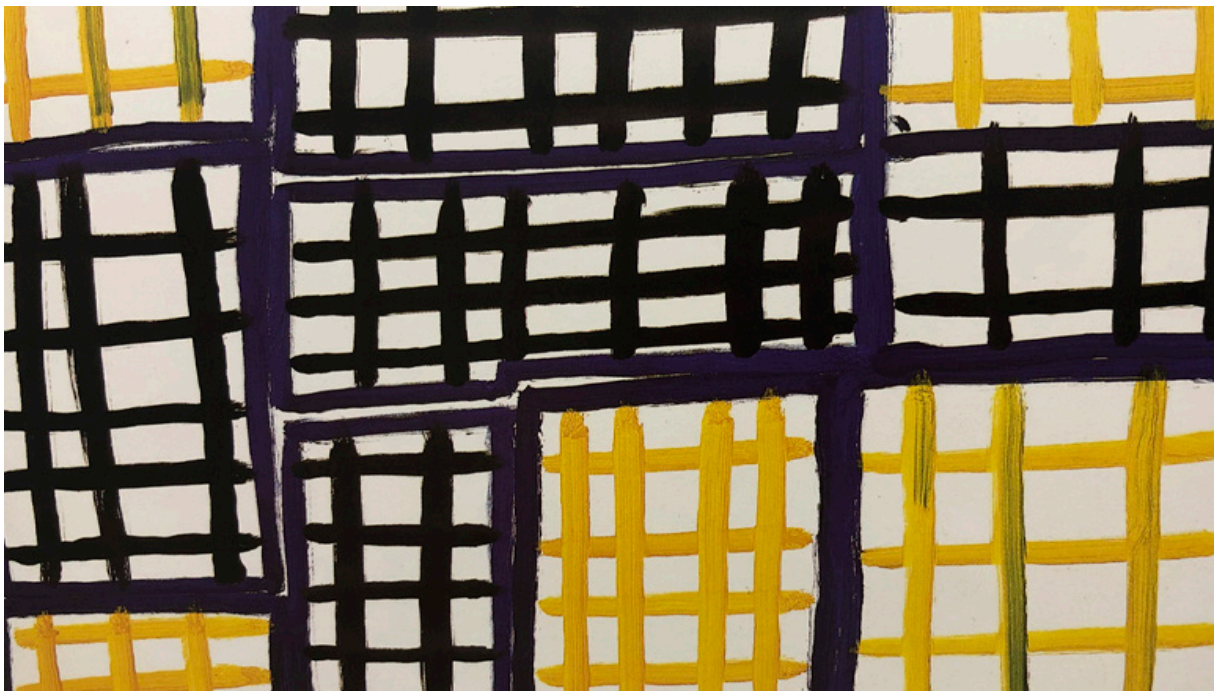

«Ποια η θέση σας σχετικά με τη συζήτηση περί ειδεχθών εγκλημάτων και την ενδεχόμενη αυστηροποίηση της ποινικής τους αντιμετώπισης;»

Ιωάννης Τούντας

Δικηγόρος, φοιτητής ΠΜΣ Ποινικού Δικαίου
και Ποινικής Δικονομίας ΕΚΠΑ, DPO

Aποτελεί κοινό τόπο ότι το τελευταίο χρονικό διάστημα είχε εγερθεί έντονος κοινωνικός διάλογος σχετικά με την αυστηροποίηση των στερητικών της ελευθερίας ποινών για συγκεκριμένα εγκλήματα. Εφαλτήριο των συζητήσεων αυτών, αποτέλεσαν αναμφίβολα και συγκεκριμένες ποινικές υποθέσεις οι οποίες απασχόλησαν την κοινή γνώμη. Η ανωτέρω προβληματική έλαβε νομοθετική υπόσταση με τη ψήφιση του Ν. 4855/2021, όπου η αυστηροποίηση των ποινών και η διεύρυνση του αξιοποίνου αποτελούν αναμφίλεκτα εκ των κυριότερων χαρακτηριστικών του.

Το ζήτημα που ανακύπτει είναι, εάν οι αλλαγές που επήλθαν στο σύντομο αυτό χρονικό διάστημα από τη θέση του νέου ΠΚ σε ισχύ, και χωρίς ακόμα αυτός να έχει ωριμάσει νομολογι-

ακά, ανταποκρίνονται στον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα που διέπει -και πρέπει να διέπει- το ποινικό δίκαιο. Άλλως ειπείν, ο συντάκτης του νόμου οδηγήθηκε στις ανωτέρω αλλαγές με σκοπό να αποκτήσει ο ΠΚ μεγαλύτερη συνοχή ή απλώς οι αλλαγές έλαβαν χώρα ως μια πολιτική απάντηση στην επικαιρότητα και για επικοινωνιακούς λόγους;

Η αιτιολογική έκθεση του Ν. 4855/2021¹, με τον οποίο τροποποιήθηκαν βασικές διατάξεις του ΠΚ, ορίζει ότι μεταξύ των μακροπρόθεσμων στόχων είναι να ενισχυθούν η ασφάλεια και η προστασία του κοινωνικού συνόλου από την ολοένα αυξανόμενη εγκληματικότητα. Στο σημείο αυτό, οι συντάκτες του νόμου φαίνεται να παρορούν τις συστάσεις που έχουν γίνει κατά καιρούς στη χώρα μας από το Συμβούλιο της Ευρώπης, καθώς το δικαιοκώ μας σύστημα σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, προβλέπει τις αυστηρότερες ποινές για ειδεχθή αδικήματα, όπως η ανθρωποκτονία². Επίσης, αυτό που προξενεί ευλόγως περιέργεια είναι ότι σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της ελληνικής αστυνομίας³ και δη εκ της συγκρίσεως των ετών πριν και μετά την αλλαγή του ΠΚ το έτος 2019 όπου υπήρξε μια ηπιότερη ποινική μεταχείριση των κατηγορουμένων ως προς το σκέλος των ποινών, δεν παρατηρείται κάποια αλματώδης αύξηση διαπράξεως των εγκλημάτων που να καθιστά αδήριτη την ανάγκη τροποποίησης των εν λόγω διατάξεων και μάλιστα επί τα χείρω.

Σε μια προσπάθεια να συνοψίσουμε τις πιο ουσιώδεις αλλαγές που επέφερε ο Ν. 4855/2021, σχετικά με το υπό κρίση ζήτημα, δέον όπως υπομνησθεί η τροποποίηση του άρθρου 113 παρ. 4 ΠΚ περί αναστολής της παραγραφής για τα αδικήματα προβλέπονται στα άρθρα 323Α, 324 και στο 19ο Κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους, η απαλοιφή της διαζευκτικότητας της επαπειλούμενης ποινής της ισόβιου ή πρόσκαιρης καθείρξεως στο αδίκημα της ανθρωποκτονίας του άρθρου 299 παρ. 1 ΠΚ, στο αδίκημα του βιασμού που έχει ως αποτέλεσμα τον θάνατο του άρθρου 336 παρ. 3 ΠΚ με την παράλληλη προσθήκη στην έννοια του παθόντα και τον ανήλικο, η επιβολή της ισόβιου καθείρξεως για το αδίκημα του εμπρησμού δασών που είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο ανθρώπου (άρθρ. 265 παρ. 1 περ. δ' Π.Κ.) και στο αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων του άρθρου 323Α παρ. 3 περ. δ' Π.Κ., όπου μάλιστα η ισόβια κάθειρξη προβλέπεται για πρώτη φορά.

1. Διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/11768663.pdf>

2. Για παράδειγμα για τη βασική μορφή της ανθρωποκτονίας με δόλο προβλέπεται: α) στη Γερμανία η ποινή της ισόβιου καθείρξεως ή της πρόσκαιρης τουλάχιστον πέντε (5) ετών, β) στην Αυστρία η ποινή της ισόβιου καθείρξεως ή της πρόσκαιρης τουλάχιστον δέκα (10) ετών, γ) στην Δανία η ποινή της ισόβιου καθείρξεως ή της πρόσκαιρης τουλάχιστον πέντε (5) ετών.

3. Διαθέσιμα στην ιστοσελίδα: http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=102718&Itemid=2649&lang=

Αναπάντητο παραμένει όμως εάν η αυστηροποίηση των ποινών και η διεύρυνση του αξιοποιήσιμου συμπνέει με τα άρθρα 2 παρ. 1 και 25 παρ. 1 του Συντάγματος. Είναι γνωστό ότι σκοπός της ποινής είναι η γενική και η ειδική πρόληψη. Όπως έχει υποστηριχθεί⁴ η επιδίωξη της γενικής πρόληψης, με την οποία η ποινή εδραιώνει μέσω της εκφοβιστικής λειτουργίας της την εμπιστοσύνη των κοινωνιών, είναι δυνατή μόνο εάν δεν υπερβούμε τα όρια της ειδικής πρόληψης, ήτοι της επιβολής μιας ποινής στον υπό κρίση κατηγορούμενο ώστε να αποφευχθεί μετά βεβαιότητας η διάπραξη νέων εγκλημάτων από τον ίδιο. Άλλωστε, η επιβολή ή έστω η απειλή δυσανάλογων ποινών εδραιώνει την πεποίθηση των πολιτών ότι η Πολιτεία αυθαιρετεί και ότι οι κανόνες είναι άδικοι⁵. Τούτο, ωστόσο, δεν σημαίνει ότι θα πρέπει ιδίως περί ειδεχθών εγκλημάτων να οδηγηθούμε σε ένα καθεστώς ατιμωρησίας και ανομίας με την επιβολή ποινών μη ανταποκρινόμενων στην απαξία των συγκεκριμένων αδικημάτων. Εξάλλου, η ποινή θα πρέπει να προσεγγίζεται ως ένα δυναμικό και όχι στατικό φαινόμενο, και η εξέλιξη της κοινωνίας πρέπει να αντικατοπτρίζεται και στην επιβολή αυτής⁶.

Η αύξηση των ορίων της επαπειλούμενης ποινής δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι πραγματώνεται και ο σκοπός του νομοθέτη περί εδραίωσης κοινωνικής ασφάλειας και ειρήνης. Είναι πρόδηλο ότι μια αντεγκληματική πολιτική που αποσκοπεί στους ανωτέρω στόχους πρέπει να εστιάζει περισσότερο σε τρόπους πρόληψης των εγκλημάτων και όχι αντιμετώπισης αυτών. Εξάλλου, η έγκαιρη εξιχνίαση εγκλημάτων από τις προανακριτικές αρχές, η άμεση απονομή της δικαιοσύνης αλλά και η μετέπειτα σωφρονιστική μέριμνα είναι τομείς που πρέπει να προσλάβουν την αναγκαία προσοχή του νομοθέτη. Απεναντίας η κατ' αποκλειστικότητα επιβολή της ποινής της ισοβίου καθειρξεως σε ειδεχθή αδικήματα, ασχέτως εάν επικροτείται κοινωνικά και ανταποκρίνεται στο λαϊκό περί δικαίου αίσθημα, ως επιλογή εκφράζει μια ανελαστικότητα που δεν θα πρέπει να χαρακτηρίζει τη νομοθετική οριοθέτηση κατά την οποία ο καθορισμός της ποινής και της βαρύτητας αυτής επί εκάστης αξιόποινης πράξεως, πραγματοποιείται με γνώμονα την βαρύτητα του εγκλήματος και τους σκοπούς της ποινής⁷. Συνεπώς, η επιλογή αυτή του νομοθέτη υποδηλώνει καταφανώς την δυσπιστία της νομοθετικής εξουσίας απέναντι στη δικαστική οδηγώντας σαφώς σε ανεπιεική αποτελέσματα. Τονιστέον ότι, η διαζευκτική πρόβλεψη επιβολής ισοβίου ή πρόσκαιρης καθειρξεως που εισήγαγε ο προϊσχύων ΠΚ, είχε κριθεί ιδιαίτερα σημαντική και απολύτως ορθολογική, καθώς με τον τρόπο αυτό παρέχόταν στο δικαστήριο η δυνατότητα να επιλέξει την κατάλληλη ποινή που

---

4. Βλ. Μυλωνόπουλο Χ., Ποινικό Δίκαιο Γενικό Μέρος, ΠΝ Σάκκουλας, 2η Έκδοση, 2020, σελ. 78

5. Βλ. Μυλωνόπουλο Χ., όπ. π., σελ. 79

6. Βλ. Μαργαρίτη Α. – Παρασκευόπουλο Ν., Ποινολογία – Άρθρα 50-133 ΠΚ, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2005, σελ. 5

7. Βλ. Παπανδρέου Π., Η συνολική ποινή, ΠΝ Σάκκουλας, 2η Έκδοση, 2008, σελ. 4

μπορεί να είναι, αντί για την ισόβια κάθειρξη και η πρόσκαιρη κάθειρξη, μολονότι δεν συντρέχουν λόγοι μείωσης της ποινής κατ' άρθρο 83 ΠΚ⁸.

Καταλήγοντας, η αυστηροποίηση της ποινικής αντιμετώπισης των ειδεχθών εγκλημάτων είναι ένα πολυδιάστατο ζήτημα και δεν αρκείται σε μια μονολεκτική απάντηση περί του εάν κάποιος συμφωνεί ή διαφωνεί. Η ακαμψία σχετικά με την επιβολή της ποινής, στην οποία ο νέος νόμος κατευθύνει τον Δικαστή, σίγουρα δεν εναρμονίζεται με την υπηρετήση των αρχών του κράτους δικαίου, τη διάκριση των εξουσιών και δεν συνεκτιμά την ετερότητα των υποθέσεων. Ευλόγως όμως κανείς διερωτάται γιατί ο νομοθέτης κατά την τροποποίηση των διατάξεων δεν έλαβε υπόψη του και διατάξεις οι οποίες όντως είναι προβληματικές, όπως για παράδειγμα αυτή του άρθρου 47 εδ. β' Π.Κ. περί διακεκριμένης (άμεσης) συνέργειας όπου πλέον περιπτώσεις συμμετοχής με αυξημένη ποινική απαξία κατά τον ισχύοντα ΠΚ προ του Ν. 4619/2019 δεν μπορούν να τιμωρηθούν με την ποινή του αυτουργού καθώς δεν «θέτουν το αντικείμενο της προσβολής στη διάθεση του αυτουργού».

8. Βλ. Χαραλαμπάκη Α., Ο νέος Ποινικός Κώδικας – Δύο χρόνια μετά ΠοινΧρ 2021, σελ. 561 επόμε